

Miasta Dwurnika

Edward Dwurnik (1943–2018) to jeden z najbardziej rozpoznawalnych i charakterystycznych artystów polskich drugiej połowy XX i początku XXI wieku. Jego twórczość malarska, rysunkowa i graficzna, pełna ekspresji, ironii i społecznych obserwacji, nie daje się łatwo zasufladkować. Wśród licznych cykli tematycznych, jakie stworzył, szczególne miejsce zajmują obrazy przedstawiające miasta – zarówno te znane, jak i zupełnie anonimowe. To właśnie w nich Dwurnik zbudował swój najbardziej rozpoznawalny język wizualny, tworząc swoistą topografię polskiej rzeczywistości.

Na wystawie prezentowany jest cykl trzynastu barwnych grafik z 2002 roku, przedstawiający polskie miasta, zarówno te największe, jak Warszawa, Łódź, Kraków czy Katowice jak i nieco mniejsze - Płock, Olsztyn, Opole. Prace graficzne powstały na podstawie obrazów, które artysta namalował w latach 2000–2002 na zamówienie Polskiego Koncernu Naftowego Orlen.

Miejskie pejzaże - między dokumentem a fantazją

Najbardziej znanym cyklem Dwurnika związanym z tematyką miejską jest seria „Podróże autostopem”, stworzona od 1966 roku. To monumentalny zbiór obrazów i rysunków, na których artysta uwiecznił niemal każde większe miasto Polski, przedstawiając je z lotu ptaka – nierzadko zniekształcone, przerysowane, ale zawsze rozpoznawalne. Charakterystyczne dla tej serii są zwarte kompozycje, nagromadzenie detali i pewna naiwność formy, przywodząca na myśl twórczość Nikifora, którego Dwurnik bardzo cenił i otwarcie naśladował w swoich wczesnych pracach.

Prace Dwurnika to jednak coś więcej niż ilustracje topograficzne. Jego miejskie panoramy niosą ładunek społeczny i polityczny – są portretem Polski w różnych okresach jej transformacji: PRL-u, lat 90., aż po czasy współczesne. Widzimy tu nie tylko budynki, ale i ludzi: tłumy przechodniów na ulicach, demonstracje, zabawy, przypadkowe sceny codzienności, a czasem nawet obrazy przemocy czy represji.

Cykl przedstawień wykonanych na zamówienie Orlenu jest jednym z ostatnich dużych projektów miejskich Edwarda Dwurnika. Są one kontynuacją stylu znanego z „Podróży autostopem”, ale widać w nich dojrzałość formalną artysty oraz bardziej uporządkowaną kompozycję. Przedstawione miasta nie są tu tylko przestrzenią życia mieszkańców, ale również miejscem pracy i przemysłowej tożsamości. Dwurnik z jednej strony dokumentuje rzeczywistość, z drugiej – nadaje jej niemal bajkowy charakter, używając żywych kolorów i umownej perspektywy.

Edward Dwurnik pozostawił po sobie tysiące obrazów i rysunków. Jego miejskie widoki to nie tylko barwne kompozycje, ale przede wszystkim portrety epoki, ludzi i miejsc. Pokazują one, że miasta to coś więcej niż tylko architektura – to skomplikowane struktury emocji, historii i społecznych napięć. Dzięki takim cyklom jak „Podróże autostopem” czy seria obrazów dla Orlenu, Dwurnik wpisał się na trwałe w krajobraz polskiej kultury wizualnej. Jego prace są nie tylko dokumentem czasów, lecz także formą malarskiej narracji, która wciąż fascynuje i inspirowane.